

SUMARI

Avui... ..	9
Fa quatre mesos.....	13
Novel·les	21
Sola.....	29
Àngel de la guarda.....	37
<i>Si je te revois un jour</i>	41
Charlotte.....	47
Luc.....	55
Pas endavant.....	61
Berenar entre germanes	65
Intercanvis.....	69
Pausa.....	83
Desànim.....	87
Dubtes	91
“La chevelure”.....	99
Mil perdons.....	105
Mil perdons innecessaris.....	107
<i>Tabula rasa</i>	109
Avui... ..	111
La ruta del ferro.....	119
Meditació i contraban.....	125
L’home que empara.....	133
Tren de tornada.....	139
Germanes.....	143
Assetjament.....	147

Mirar endavant.....	153
Desembre 1944.....	157
Avui... ..	161
Una ànima bona.....	165
La veritat	167
Pregàries.....	169
El testament.....	175
Nit a París.....	181
Renovada	189
Primavera.....	197
Tres anys més tard... ..	203

AVUI...

L'Hospitalet-près-l'Andorre

Le coeur de l'homme est comme l'habit du pauvre: c'est à l'endroit où il a été racommodé qu'il est le plus fort.

PAUL BRULAT

EN MENYS DE CINC MINUTS, el tren de Tolosa entrarà a l'estació de L'Hospitalet-près-l'Andorre, l'últim poble francès abans de la frontera andorrana. Començo a tremolar de fred. Des d'aquí percebo l'oficina de La Poste, la Mairie i els rètols assenyalant l'inici de diversos senders de muntanya. Els itineraris dels voltants són força apreciats pels excursionistes que visiten el Pirineu francès. L'accés fins a l'*étang* de Pedorrés és conegut per ser un dels més difícils de la zona. Només arribar al poble, ja m'he creuat amb un parell de caçadors amb escopetes enfundades. La caça va en contra de tots els meus valors. M'enerva imaginar que matar un ésser viu d'un tret procuri alguna mena de plaer. Ara m'estimo més no pensar-hi i observar les persones que, com jo, esperen l'arribada del tren. No duen posada la mascareta, no és obligatòria des del mes d'abril. Segons el meu oncòleg, jo encara l'hauria de fer servir però estic ben tipa de sentir-me observada de reüll. La pandèmia del coronavirus ha quedat enrere i la meva malaltia també. Vull passar pàgina. Tant de bo, amb la baixada de les tempe-

ratures i l'arribada d'un hivern que s'anuncia cru, no es torni a complicar la situació sanitària. Seria molt dur per a tothom haver de patir un nou confinament.

A la Sofia i al Joan els ha fet mandra llevar-se d'hora aquest matí per acompanyar-me, avui és el primer dia de les vacances escolars de Tots Sants. A més, la carretera del port d'Envalira és un galimaties interminable de giravolts. Mentre conduïa, he gaudit del paisatge de la vall d'orient. A les portes de l'hivern, els arbres estan despullats i els boscos s'han tenyit de tons ocre i grocs.

Feia anys que no em vestia pensant en un home. Avui, res d'enfilars qualsevol cosa. Aleno fondo. Estic tensa com un cable, incapaç de tranquil·litzar la ment. Una frisança em recorre el cos de cap a peus quan per fi sento el tren. Se m'estoven les cames, estic feta un manyoc de nervis i percebo l'escalfor del neguit a les galtes malgrat el fred imperatiu i punxegut de novembre. Procuo enfocar la situació en positiu. Almenys, la visita del Luc té el mèrit d'alterar la meva rutina insana, estancada com una bassa d'aigua bruta. El tren arriba, s'atura. Em sento insignificant. Detesto la fragilitat per sobre de tot, és perillosa com un virus sense vacuna. Perquè s'enquista.

El Luc baixa del tren i una pressió al pit m'estenalla i m'entorpeix la respiració. Ell busca arreu amb la mirada i em localitza. S'apropa lentament. Diposita el seu sac de cuir a terra i m'abraça, en silenci. M'estreny fort. És estrany, fa dos anys que tots evitem el contacte físic. Immersa en els seus braços, una pregunta em martelleja el cervell. Pagarà els meus pedaços espargits o em deixarà en carn viva una altra vegada?

—Clara —em murmura a cau d'orella.

Se m'humitegen els ulls i se'm trava la mandíbula. M'acarona els cabells i el rostre, com si no hagués deixat mai de fer-ho. Vint anys esborrats d'un bufit. Reconec la seva aroma masculina i flairo profundament, com un animal

de rastreig. Desfà l'abraçada, m'observa a les retines sense vergonya i m'agafa suaument per la cintura. Un calfred em recorre l'espina dorsal de punta a punta. És la prova fefaent que la quimioteràpia no m'ha socarrimat del tot la libido?

—No has canviat gens, Clara —deixa anar, amb un somriure sincer.

—Menteixes molt malament, però estic contenta de veure't —balbuceo.

—T'hauria reconegut sempre.

Segueix igual d'atractiu. Sento admiració per aquest home, professor d'escriptura i autor de tres novel·les que m'han commogut. Em ve a la ment un dubte desplaçat: si em tornés a despullar davant seu, sentiria un buit al ventre? Aquell buit escabrós que sentia amb el Carles els últims anys del nostre matrimoni i amb cada home que he conegut d'aleshores ençà. Vaig llegir fa poc en una revista de psicologia que es tracta d'una mena de vertigen. L'experimenten algunes persones que fan l'amor amb un home o una dona diferent al que un dia van estimar de debò. Potser, simplement, és una astúcia del temps per impedir que els anys esborrin els veritables sentiments.

FA QUATRE MESOS...

Tolosa

Être triste, c'est presque toujours penser à soi.

PAUL BRULAT

SÓN LES CINC DE LA MATINADA. Miro el retrovisor: la Sofia i el Joan dormen plàcidament. La ràdio del cotxe sona molt fluix, per no destorbar-los. D'aquí a poques hores volaran amb destí a Dublín i em sentiré sola. Més sola. D'una solitud que eriça el pèl de la nuca i pesa com quatre lloses. Però ja tenen quinze i tretze anys, edat suficient per viatjar fins a Belfast en grup. S'allotjaran al Rockport College per millorar el nivell d'anglès, ara que per fi els governs han aixecat les restriccions per viatjar. Els nens són conscients de l'impacte d'aquest viatge lingüístic en el nostre pressupost familiar. El meu salari de professora de literatura al Lycée Comte de Foix d'Andorra la Vella no permet luxes, i els tres-cents euros de pensió alimentària del Carles no fan miracles.

Fa dues hores, quan ha sonat el radiodespertador, m'he topat de morros amb la realitat. Recordar que m'esperava un dia llarguíssim i que em quedaré sola tot el mes de juliol ha estat una fuetada elèctrica. M'han calgut deu minuts llargs, asseguda a la vora del llit, per reaccionar. En pijama i amb els ulls mig aclucats, la Sofia ha entrat a la meva habitació.

—Bon dia, mama. Estàs desperta? No podem arribar tard a l'aeroport.

—Bon dia, amor meu. Desperta el teu germà i assegura't que es llevi.

—No vull que pateixis mentre siguem fora. M'ho promets? Parlarem cada vespre per telèfon. I quan vagis a buscar les dues llebrers a Barcelona, estaràs massa ocupada per enyorar-te de nosaltres —comenta, amb la veu encara dormida.

—No et facis mala sang. Estaré bé.

La Sofia és un referent positiu per al seu germà i cada dia que passa s'assembla més a mi. En el físic i en el caràcter, però en una versió notablement millorada. És optimista i ponderada de mena, menys tímida que jo a la seva edat. Posseeix un equilibri innat i una racionalitat envejable. Li rellisca què pensin d'ella els altres i m'estalvio de bregar amb la típica adolescent rebel i contumaç. M'esforço a guiar els meus fills el millor que sé, però no és fàcil. Sovint he d'improvisar sobre la marxa. Sobretot, miro d'orientar-los sense manipular-los. La frontera entre els dos conceptes és molt fina, ho sé per experiència. Manipular és, per excel·lència, l'especialitat del meu pare. A més dels altres trets odiosos de la seva personalitat, aquest és el que més hem patit la meva germana i jo. Encara avui pretén teledirigir les nostres vides únicament guiat pels seus propis interessos. Sense importar-li el més mínim si la Magda i jo som felices. Recordar-ho em produeix males vibracions i un malestar general al cos, com sempre. Vull deixar de banda els records tòxics que m'abdueixen i m'entristeixen.

Ja no recordava com n'és, d'agraït, conduir de matinada. Només fa una hora que hem sortit de casa, d'Arans, i ja som al poble d'Ax-les-Thermes. La primera claror del dia despunta tímidament rere els cims d'aquesta banda del Pirineu. Falta poc per arribar a Tarascon. Fa més de vint anys, quan estudiava a París, viatjava en bus d'Andorra fins

a l'estació Matabiau de Tolosa on després agafava el tren d'alta velocitat fins a la capital francesa. En aquella època, llogava una habitació al pis del Gustave Simon, molt a prop de la universitat. L'home era un vidu rondinaire, antic catedràtic d'història de la Sorbona, apassionat de la seva disciplina i parlador de mena. El lloguer era mòdic, a canvi li preparava el sopar cada vespre i controlava la seva medicació. I ell narrava incansablement anècdotes del passat carregades de nostàlgia.

—Ja hem arribat, mama? —pregunta tot d'una el Joan.

—Encara no. Descansa, avui us espera un viatge llarg.

—Ens despertaràs quan arribem, oi?

—És clar, no pateixis —insisteixo, amb veu suau per no destorbar la Sofia.

—Saps una cosa, mama? —enllaça.

—Què?

—No et sentiràs sola. Al *college* hi ha wifi i podrem parlar cada vespre —m'assegura.

—Us ho passareu molt bé, ja veuràs.

—No oblidis anar a buscar la Dolça i la Valentina a Barcelona, si no les adoptarà una altra família.

—Estigues tranquil. Quan vosaltres torneu de Belfast, les dues llebrers seran a casa.

—Tens molta feina, oi? Vull dir a preparar el proper curs? —insisteix, desvetllat del tot.

—Sí. He d'adaptar els apunts al nou programa escolar. Avui, a Toulouse, compraré els llibres que necessito.

—Recorda encomanar també els nostres manuals per al setembre.

—Ho tinc present. Els recollirem junts el dia 31, després d'anar-vos a buscar a l'aeroport.

“No pateixis tant, germaneta”, em deia ahir al vespre la Magda. Si no fos perquè està passant per un mal moment, l'hauria engegada a pastar fang. Em va tenir dues hores al telèfon amb les seves històries rocambolesques. Esposa

i mare feliç fins fa uns mesos, la crisi dels quaranta li ha fet perdre el seny fins al punt de trasbalsar la seva vida de la nit al dia. No escolta ningú i es nega a entrar en raó.

Al *college* on residiran els nens tot el mes de juliol, les classes diàries d'anglès seran impartides per professors natus. Estaran bé, no ho dubto, i es fabricaran bons records. A mi, però, se'm farà etern. Ara toca mostrar serenor i bona cara, ja hi pensaré més tard, quan la Sofia i el Joan siguin a l'avió contents i despreocupats. S'ho mereixen, han tingut molt bones notes al llarg del curs. Ja frenaré l'angoixa que em puja coll amunt des d'ahir al vespre. Als meus quaranta-cinc anys, sé que la vida és un seguit de revolts que convé sortejar, d'una manera o altra. Dijous aniré a Barcelona, a buscar les llebrers que volem adoptar, Dolça i Valentina, abandonades i maltractades per un caçador inclement. No duien placa ni xip quan els voluntaris de SOS Galgos les van rescatar del carrer. Fa poc que vam perdre la Lluna, una bretona de setze anys. Noble, afectuosa i fidel, la vam adoptar a Lleida, en una protectora de Seròs. La pobra, tenia deu anys i ja no servia ni per caçar ni per parir. El seu amo, un brètol de caçador, la va abandonar a la seva sort.

El Joan es torna a acomodar al seient del darrere i acluca novament els ulls. Que guapo és, tot i que li convindria agafar una mica de pes. El seu pare, el Carles, m'ho retreu per sistema, com tantes altres coses. "Clara, aquest nen és un esprimatxat. Li fas passar gana?", em va deixar anar no fa gaire, tan cínic com de costum.

—Falta molt per arribar a l'aeroport? —pregunta ara la Sofia.

—Hem fet més de mig camí. Hem deixat enrere el túnel de Foix i la carretera ja és més bona.

—Espero que a Irlanda no plogui tant com diuen.

—És un país molt verd. Jo tenia la teva edat quan vaig viatjar-hi. Em promets que et faràs càrrec del teu germà, Sofia? És un despistat.

—T'ho prometo. És cert que mengen patates a totes hores?

—Sí. Fregides, cuites, al caliu, amb beixamel i de moltes altres maneres —responc, i les dues esclatem a riure.

—Tant me fa. A mi m'encanten!

La Sofia és més responsable del que toca a la seva edat. Té una maduresa innata, res a veure amb la maduresa que atorguen el dolor i els errors. Aconseguirà qualsevol repte que es proposi i ha heretat la meua passió per la lectura. Ja gaudeix de la nodrida biblioteca de casa.

—Ja podria anar-me'n d'aquest món. Ets gairebé una dona, et faries càrrec del nen.

—No diguis bajanades, mama —deixa anar, amb cara de poema.

—Quan ens vam separar el teu pare i jo, a penes éreu dos marrecs. Temia desaparèixer i que ell se us endugués a València, amb la vostra àvia i la vostra tia.

—De cap de les maneres! Ens hauríem quedat a Andorra amb l'àvia i la tieta Magda.

—Ell no us hauria escoltat. És intransigent i d'idees fixes, ja el coneixes.

Ja puc parlar del Carles sense que em pugui una barreja de còlera, impotència i enuig a la gola. Després de la separació, em sentia inhabitada i a ell l'omplien un malestar insuportable i una ràbia feridora. Vaig haver d'aprendre a fer bona cara i a contenir la respiració quan venia a buscar els nens i em vexava amb la seva agressivitat. És un ésser execrable quan vol, amb la mirada desafiant, la falta de tacte i una facilitat inaudita per passar de l'amor a l'odi. El conflicte era inevitable i va trobar en els nens l'arma perfecta per danyar-me. No li perdono aquells anys de turment exacerbats, hauria volgut perdre'm i que no em trobessin mai més. Per sort, el temps ho atenua tot, també l'orgull embravint del mascle abandonat. A poc a poc, vaig descobrir que no estava sola i ell es va cansar de complir fil

per randa un règim de visites que entorpia el seu afany de llibertat. Delega gran part de la seva responsabilitat parental i fa anys que els nens no pernocten a casa seva. Ha estat un veritable respir i una benedicció del cel poder tenir els meus fills a prop durant la malaltia.

L'aeroport és un bullici de viatgers amunt i avall. Les maletes de la Sofia i el Joan, verd festuc i vermell viu, són de les més cridaneres. Ens acostem al punt de trobada indicat pels organitzadors del viatge. Els monitors són molt joves, estudiants que necessiten guanyar uns diners durant l'estiu. Miro de gairell els altres pares, normals i amb un semblant de serenor. Tots sabem que el món és massa gran i massa ple de perills. Un dels monitors indica que és hora d'acomiarar-nos.

—Passeu-ho molt bé. Us estimo. Sofia, cuida el nen. Joan, escolta la teva germana i no facis ruqueries, entesos?

—Sí, mama —respon, excitat.

—Mama, presenta la novel·la al premi Fiter i Rossell, si us plau —comenta la nena tot d'una.

—Ho pensaré, però ara no ve a compte.

—Està bé.

—Sigueu prudents i envieu-me un missatge només arribar a Rockport.

—Sí, mama —responen alhora.

La Sofia m'abraça fort, a tall de comiat, i el nen em fa un petó sincer a la galta. Procuro mostrar un rictus tranquil i els observo allunyar-se amb la resta del grup. Immòbil. A pesarada. Conscient que ho són tot per a mi, la meva única raó de viure. La malenconia em venç. No els podré covar eternament com dos pollets al niu. Al meu voltant, els pares i les mares es dispersen en diverses direccions. Tornarem a coincidir l'últim dia del mes, en forma de comitiva de recepció. Fins llavors, ompliré els dies i les hores com bonament pugui.

La meua filla té un punt d'altruisme que adoro. Pensa en la meua novel·la, el resultat de quatre anys de malabarismes per fer compatibles l'escola d'escriptura de l'Ateneu Barcelonès i les meves responsabilitats laborals i familiars. Escric als vespres o molt aviat al matí, quan la casa dorm. És una novel·la introspectiva, de personatges sacsejats per la vida. Escriure era la meua assignatura pendent i em mancava la tècnica. Llicenciada en llengua i literatura francesa, escriure en francès hauria estat menys agosarat però m'estimulava el repte d'endinsar-me en la meua llengua materna. Escriure m'ha ajudat a canalitzar el temor de morir i el ressentiment envers el meu pare i tota la meua família paterna. És un al·licient, una distracció per esquarterar la decepció que em pessiga el fetge com un aguilot, provocada pels dos homes que suposadament més m'havien d'estimar en aquest món.

Aquesta obra va ser guardonada amb el Premi Fiter i Rossell de novel·la,
atorgat a la XLV edició de la Nit Literària Andorrana, 2023, i dotat pel Govern d'Andorra.
Els membres del jurat han estat: Anna Maria Martí, Enric Canals i Noemí Rodríguez.

© del text: Cristina Canut Fernández, 2023
© d'aquesta edició: Pagès Editors, SL, 2024
Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat
Primera edició: maig de 2024
ISBN: 978-84-1303-545-1
DL: L 261-2024
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, SL
www.bobala.cat

«**imprès a lleida**»

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.